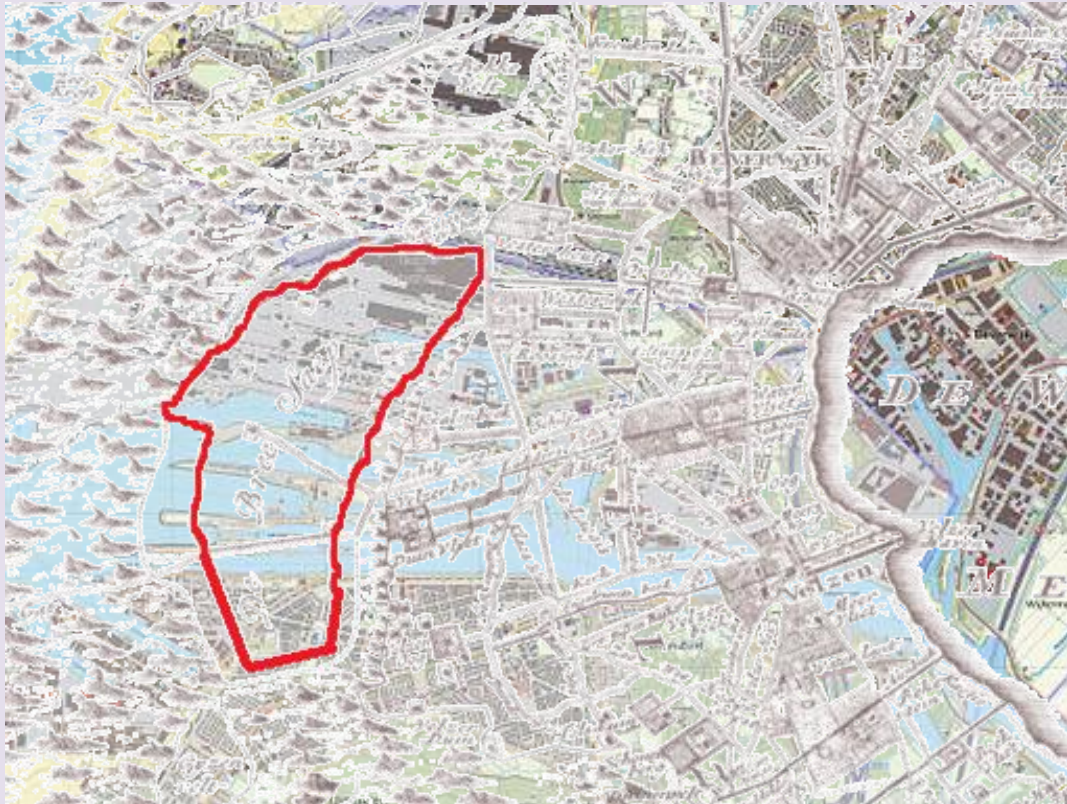
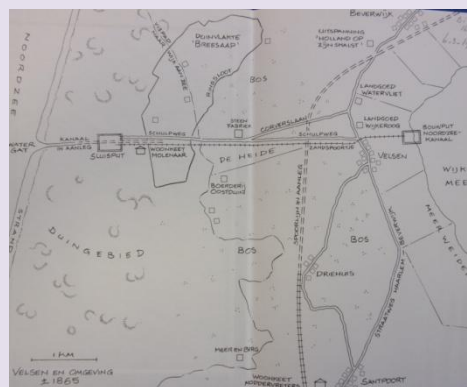

De Breesaep

Hieronder ziet u een kaartje van een deel van Kennemerland geprojecteerd over bijna hetzelfde deel op een hedendaagse kaart. Het met rood aangegeven gedeelte is het voormalige buurtschap de Breesaep. De Breesaep was tot ca. 1830 een zelfstandige gemeente. Voor de invoering van de Bataafse Republiek, in 1795, was Breesaep een Heerlijkheid. We kennen de naam allemaal maar wat is het verhaal van de Breesaep?

Rechts ziet u de Wijkerveer. Van daaruit naar links kunt u met een beetje moeite het Noordzeekanaal met de sluisen onderscheiden. Het kanaal loopt dwars door de Breesaep. Het stukje Breesaep onder het kanaal is nu IJmuiden en het stuk erboven is opgeslokt door de Hoogovens cq Tata Steel. Van de Breesaep resten alleen nog maar wat namen van straten.

De naam Breesaep is samengesteld uit de twee eigenschappen van het gebied. Enerzijds de langgerekte brede strook en anderzijds de zompige ondergrond. Het was een duinvlakte die in de loop der eeuwen werd opgebouwd uit afwisselend veen en zand. De oudste bewoning voor zover wij weten dateert uit de 7^e eeuw voor de jaartelling. Een veelheid

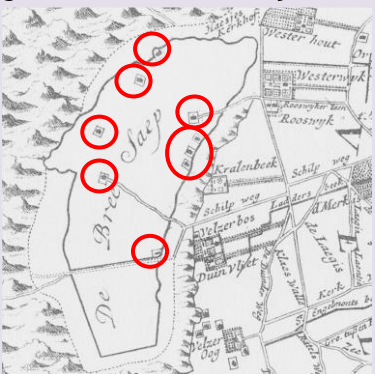
van vondsten uit de periode vlak voor de jaartelling en in de twee eeuwen daarna duidt erop dat het gebied dicht bevolkt was. Vondsten van Romeinse herkomst, zoals terra Sigulata scherven, mantelspelden van brons en gekleurd glas werden waarschijnlijk verkregen door ruilhandel, al dan niet met het nabijgelegen Romeinse fort Felisenum.

Waarschijnlijk door verstuingen en overstromingen werd het gebied daarna verlaten en bleef een paar eeuwen onbewoond. Vanaf de 6^e eeuw vinden we weer, weliswaar spaarzaam, bewoningssporen. Aan het einde van de 10^e eeuw vestigen zich een aantal gezinnen uit het dorpje Velsen zich in de Breesaep. Op de vlucht voor het oprukken van de Wijkermeer vestigden zij zich op de hoger gelegen zandgronden ter hoogte van waar later Rooswijk en Westervijk lagen.

Anderhalve eeuw later rond 1150 werden zij op een enkel gezin na, weer verdreven, dit keer door zandverstuingen.

Holland was ondertussen een graafschap geworden met als gevolg dat Velsen en omgeving als heerlijkheid onder het gezag kwam van achtereenvolgens, het geslacht Persijn, het geslacht Naaldwijk en het geslacht Brederode. De Breesaep maakte deel uit van de 'Wildernisse van Brederode' het jachtgebied van de familie. Het was nog steeds amper bevolkt. De bewoners werden geteisterd door konijnen en herten die de oogst opaten en het altijd aanwezige stuifzand. Uit 1477 stamt al de verplichting om helm te planten teneinde het stuiven tegen te gaan. Het gebied werd langzaam in cultuur gebracht. Om het water af te voeren werd aan het einde van de 17^e eeuw een ringsloot gegraven die de hele Breesaep omsloot. De afwatering aan de oostkant was de Wijkermeer en aan de westkant de Breesaperbeek oftewel het watergat. De zuidzijde van deze ringsloot liep waar nu de Marconistraat in IJmuiden loopt. De noordzijde viel samen met de huidige grens tussen Beverwijk en Velsen.

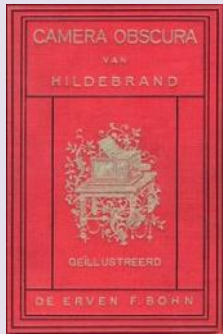

Op de kaart van 1730 staan 9 huizen afgebeeld. In een belastingcohier uit 1742 staat dat de Breesaep bewoond werd door 8 gezinnen. Het ging hier om 6 boeren en 2 ongequalificeerden (zonder beroep). Een dier boeren was tegelijk duinmeier, terwijl een ander tevens het beroep van schilper uitoefende. Allen bewoonden zij hun eigen opstallen. Dichtbevolkt was het dus nog steeds niet. Daar kwam verandering in in 1836. De nieuwe eigenaar Jacobus Stuart pakte de zaken voortvarend aan. Hij liet nieuwe wegen aanleggen, woningen bouwen en verbeterde de al aanwezige boerderijen. Nieuwe gezinnen om het gebied te bewerken werden aangetrokken in Gelderland en Duitsland. In 1850 verkocht hij de Breesaep aan J.W. Arnold en A. J. Bik, twee zwagers. Het gebied was toen 835 hectare groot.

Het begin van het einde vond plaats in 1863 met de oprichting van de Amsterdamse Kanaal Maatschappij. Het Noordzeekanaal werd aangelegd, dwars door de Breesaep. Waarom? Het was de kortste weg van A naar B, in dit geval vanaf de Wijkermeer tot aan de Noordzee. Op 1 november 1876 werd het kanaal geopend. Hierdoor werd de Breesaep in tweeën gedeeld. Eén deel aan de zuidzijde en het andere deel aan de noordzijde van het kanaal. Het deel aan de zuidzijde, bij de sluis, bevatte een kleine nederzetting van enkele huizen. In het begin woonde er voornamelijk sluispersoneel. Later kwamen daar een paar vissers bij. Het kreeg de naam IJmuiden. De door Bik en Arnold opgerichte maatschappij IJmuiden liet wegen aanleggen, huizen en kerken bouwen, gevolgd door fabrieken, werkplaatsen en kantoren. In 1887 kwam de eerste visafslag gereed. In 1896 het eerste telefoonkantoor.

Aan de noordzijde van het kanaal vestigden zich een aantal fabrieken. In 1895 kwam de papierfabriek 'De Eendracht', in 1913 gevolgd door een plaatwellerij. De Wijkeroog een klein buurtschapje en de voorloper van Velsen-Noord, ontwikkelde zich tot woonkern. In het begin van de 20^e eeuw werden er ter hoogte van de middensluis een paar blokjes woningen gebouwd alsmede een schooltje. Het kreeg de naam de Breesaper buurt oftewel het Blikkenbuurtje.

Het noordelijke deel van de Breesaep was een geliefd wandeloord. Minstens drie uitspanningen hadden hier een bestaan. De Breesaper Hof, het melkhuis van mevrouw Jansen en Café Lubbers.

Uit de Camera Obscura van Hildebrand (Nicolaas Beets)

Een onaangenaam mensch in den Haarlemmerhout

Het zal nu drie jaren geleden zijn; ik moet zuinig omgaan met jaren, want ik ben nog zoo jong; dat mijn neef Nurks mij op zaterdag den 14den Juli - gij kunt den almanak nazien of het uitkomt - weder een steen zond, die mij dan ook als zoodanig op het hart viel. Hij zou morgen, na ochtendkerktijd, bij mij komen, en 's avonds met den wagen van achten weer vertrekken. De uren daartusschen zouden wij aan de vriendschap en het genoegten offeren. Ondertusschen had ik plan gemaakt voor eene andere vriendschap en een ander genoegten. Ik had een Leidschen makker bij mij gelogeerd, met wien ik te Zomerzorg eten zou, om vervolgens over Velzerend naar Velzen te wandelen, waar wij den nacht zouden doorbrengen om 's morgens naar de **Breezaap** te gaan en aldaar wat te botaniseeren, waarvan wij beide groote liefhebbers zijn. Ik hoop dat niemand van mijne lezers mij daarom verachten zal, naar de gewoonte van vele menschen, die aan de waarde en het gehalte van genoegten twijfelen, die zij niet in staat zijn te beoordeelen. Mijn neef Nurks behoorde tot dezulken. Het opgemelde plan was met groote opgewondenheid en wederzijdsche

goedkeuring gemaakt. Het was als of onze zielen er in samensmolten. Ik beloofde mijnen medischen student; wiens naam omdat hij bang voor recensenten-hatelijkheden is, ik heb moeten beloven te verzwijgen, en wien ik daarom voor 't gemak Boerhave zal noemen; ik beloofde mijnen medischen student, behalve de schatten van de **Breezaap**, ook nog bloeiende exemplaren van Aristolochia Clematitis, op den weg tusschen Zomerzorg en Velzerend en, daar hij ook eene verzameling van conchiliën er op nahield, stond hij in lichterlaaie verrukking, toen ik hem verzekerde dat op de hoogte der Blauwe Trappen de wijngaardslakken over uw laarzen kruipen of 't zoo niets is. Maar de steen uit Amsterdam verbrijzelde al die zaligheden, en het gansche plan moest worden uitgesteld onder de voor ons verschrikkelijke gedachte, den geheelen dag in Den Hout te zitten; want een fatsoenlijk Amsterdamer komt alleen in Den Hout.

Toen ik over het plan van Zomerzorg en de **Breezaap** heen en hij werkelijk dáár was, nam ik er den besten kant van; en ik had hem toch ook in zoo lang niet gezien.

De Kralenberg in 1919

Helaas, het wandelgebied, waar Nicolaas Beets zo lyrisch over schreef, was geen lang leven beschoren. Door de aanleg van het Noordzeekanaal begon de grond van de Breesaep uit te drogen. De zeldzame planten verdwenen één voor één en de tuinders zochten hun heil elders. De vestiging van de Hoogovens in 1918 nam de plaats in van de tuinen en landerijen. Steeds meer van het gebied werd langzaam maar zeker opgeslokt door de staalfabriek. Ook de P.E.N. nam een deel van gebied in. De oude boerderijen verdwenen. Boschlust, Weltevreden,

de Kralenberg en de Harderij bestaan alleen als naam nog. Ook de Blikken Buurt verdween voor de aanleg van de Noordersluis

In het Aardrijkskundig woordenboek van van der Aa staat het volgende over de Breesaep. BREESAAP of BREESAA, gelegen in het baljuwschap van Brederode, provincie Noord-Holland. 2 uren gaans ten Noorden van het arrondissement van Haarlem, ½ uur gaans ten Westen van het kanton Beverwijk, ½ uur gaans ten Noorden van de gemeente Velsen. Het is eene duinvallei , ter grootte van 243 bunder 60 vlaamse roeden, 71 v. eil., die vóór meer dan honderd jaren voor een gedeelte ontgonnen, door eene ringsloot, op zee afloozende, omgeven, en met 7 boerenwoningen bezet is.

Sedert het jaar 1836 is de tegenwoordige eigenaar, Jacobus Stuart, bezig, met deze vallei verder te ontginnen , tot landbouw te brengen en daarop de nieuwe stelsels van landbouw en landhuishoudkunde toe te passen. Thans (1840) zijn er reeds twaalf landbouwers gevestigd , meestal Geldersen en Pruisen van geboorte, wier huisgezinnen te samen 120 a 130 zielen tellen , terwijl de veestapel bestaat uit 40 paarden, 200 stuks rundvee en 250 à 300 Schapen, die alle hun voedsel enkel van dezen grond krijgen, en bij aanfokking, ook genoegzame mest zullen opleveren, om in voortdoring de landerijen in kracht te houden.

Dat heeft dus niet zo mogen zijn. De Breesaep is weg. Het gebied komt alleen nog voor op historische kaarten en we kennen nog een paar namen. Bijvoorbeeld een toegangspoort van Tatasteel die officieel Poort Rooswijk heet.

